

Polícia a četníctvo na našom území v rokoch 1848 – 1918 (historicko-právne aspekty)

Anotácia: Autorka rozoberá historicko-právne aspekty konštituovania bezpečnostných zložiek – polície, četníctva, (žandárstva) v rakúsko-uhorskej monarchii v druhej polovici 19. storočia a v období vzniku prvej Československej republiky, s poukázaním na kontinuitu, ktorá mala právnu oporu v zákone č. 11/1918 Zb. o zriadení samostatného československého štátu.

Kľúčové slová: kontinuita, bezpečnostné zložky, polícia, četníctvo, žandárstvo, policajné riaditeľstvá, policajné komisariáty, mestská municipiálna polícia, verejno-bezpečnostná služba, štátno-bezpečnostná služba, orgány politickej správy

Počiatky procesu vytvárania základov modernej štátnej správy, ktorej integrálnou súčasťou boli aj bezpečnostné zložky, je potrebné hľadať už v období osvietenstva. Mária Terézia poštátnila zemskú i krajskú správu, pričom v reformných zásadoch do tejto oblasti pokračoval jej syn Jozef II. Výsledkom bolo podriadenie aj najnižších inšancií verejnej správy štátnemu dozoru. Celý proces vyvrcholil v roku 1848, keď v dôsledku zrušenia poddanstva stratil svoje opodstatnenie starý správny systém a nová organizácia poštátnenej verejnej správy vstúpila do platnosti 1. januára 1850, v zmysle cisárskeho nariadenia z 26. júna 1849. Neoabsolutizmus, opierajúci sa o vojsko, políciu a novozriadené žandárstvo, potlačil zavedené pozitívne zmeny. K určitej právnej konsolidácii dochádza až po rakúsko-uhorskom vyrovnaní, napr. zákonom č. 145/1867 Zb., o uplatňovaní moci vládnej a výkonnej.

Organizácia polície v habsburskej monarchii v druhej polovici 19. st. nadviazala na reformy začaté Máriou Teréziou a Jozefom II., ktoré spočívali v spresňovaní predmetu činnosti, v centralizácii a v jej postupnom vyčleňovaní z politickej správy. Políciu ako jeden zo základných smerov činnosti štátneho aparátu ponímala vtedajšia teória „... ako činnosť smerujúcu k odvráteniu nebezpečenstva a škody hroziacej štátu.“¹

V čase revolúcie 1848/49 a v prvých rokoch po nej patrila celá policajná agenda do pôsobnosti ministerstva vnútra. V roku 1852 bola už polícia podriadená opätovne obnovenému Najvyššiemu policajnému úradu, na čele s policajným prezidentom, ktorý sa zúčastňoval na zasadnutiach vlády ako dôverník panovníka. Podľa nariadenia vlády č. 166/1852 r. z. sa základom policajnej správy stali **policajné riaditeľstvá** s vyčlenenými tzv. **policajnými komisariátmi** pre policajnú službu. Nemožno ale v tejto súvislosti zabudnúť, že od roku 1849 sa ponechával policajným úradom dosť široký priestor na neobmedzený výkon ich právomoci, čím sa utvárali znaky policajného štátu. Na jednej strane tak síce vznikol ideál individuálnej slobody, na druhej strane ale zostala autoritatívna štátna forma absolutizmu i štátneho snaženia sa o blaho národa. V tomto období získava polícia vo svojej doterajšej histórii postavenie samostatnej štátnej inštitúcie.

Po páde Bachovho absolutizmu, keď sa zrušili formy tzv. oktrojovanej ústavnosti, sa z Najvyššieho policajného úradu stalo Policajné ministerstvo (Ministerstvo polície), ktorému až do roku 1867 patrilo centrálné riadenie policajných zložiek. Ich pôsobnosť rámcovo stanovilo ministerstvo vnútra ešte v roku 1850, ich konkrétny rozsah právomoci bol však stanovený individuálne podľa miestnych potrieb a podmienok.²

¹ HOETZEL, J. *Československé právo správné*. Praha : Orbis, 1934, s. 39.

² Na ochranu verejného poriadku využívali orgány politickej správy a policajné úrady veľmi účinne najmä pružné ustanovenia Výpraskového patentu (tzv. Prugelpatentu) z r. 1854, ktorý povoľoval vo veľkom rozsahu telesné tresty. Veľké možnosti poskytoval polícii aj zákon o politickom dohľade z r. 1873, ktorý jej umožňoval

V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že reforma verejnej správy z roku 1867 bezpochyby položila základ modernej policajnej organizácie v celej ríši. Reforma napríklad stanovila pre policajného úradníka povinnosť bezúhonnosti, dosiahnutie určitého stupňa vzdelania, za výzbroj sa po novom určila šabl'a, dragúnska puška bez bodáka a pri stíhaní a hliadkovaní tzv. bambitka (ručná strelná zbraň s krátkou hlavňou). Na uľahčenie vybavovania sťažností sa zaviedlo číslovanie policajného mužstva.

Zavedenie rakúsko-uhorského dualizmu spôsobilo nové rozdelenie všeobecných úradov politickej správy a následne aj správy policajnej v rakúskej i uhorskej časti monarchie.³

Četníctvo na našom území sa konštituovalo z dôvodu naliehavej potreby nahradiť potlačovateľské zložky prežívajúcich vrchnostenských orgánov novou inštitúciou. Aj keď snahy o jeho zriadenie siahajú na našom území do začiatku 19. storočia, k jeho vytvoreniu dochádza až cisárskym nariadením č. 272/1849 r. z. o četníctve, v zmysle ktorého sa vytvoril bezpečnostný zbor s celoštátnou pôsobnosťou vrátane Uhorska. Četníctvo bolo organizované do tisícčlenných plukov, z ktorých jeden mal pôsobiť v Čechách, jeden spoločne na Morave a Sliezsku a tri v Uhorsku. Organizácia četníctva bola pre celú monarchiu podrobnejšie upravená nariadením ministra vnútra č. 19/1850 r. z. Četníctvo pôsobilo ako súčasť armády, aj preto bolo organizované do už spomenutých plukov, eskadrón, krídel, zástupov, odborov, desiatnictiev a troj- až štvorčlenných hliadok. Najvyšším veliteľom bol generálny inšpektor četníctva.

Žiada sa tiež poznamenať, že organizačné zblíženie četníctva s políciou jeho autorite príliš neproslo. Četníctvo sa totiž v podmienkach perzekučného absolutistického režimu využívalo na presadzovanie plánov šľachtických a vojenských činiteľov a malo za úlohu aj sledovať spoľahlivosť štátnych úradníkov, cenzurovať korešpondenciu a pod. Úplné odlúčenie četníctva od armády priniesol až zákon č. 19/1876 r. z. o četníctve, ktorý však platil len pre západnú časť habsburskej monarchie (v Uhorsku bolo četníctvo po rakúsko-uhorskom vyrovnaní rozpustené a opätovne obnovené v r. 1881). I napriek odlúčeniu od armády zostalo četníctvo aj naďalej vojensky organizovaným zborom, ktorý vo veciach týkajúcich sa výkonu služby bol podriadený politickým úradom, v ostatných záležitostiach svojim veliteľom, v konečnej inštancii Ministerstvu zemskej obrany. V roku 1894 bol vydaný nový zákon o četníctve č. 1/1895 r. z., ktorý obsahovo vychádzal zo zákona č. 19/1876 r. z. a odlišoval sa iba modernejšími formuláciami jednotlivých ustanovení. Podľa tohto zákona konkrétne úlohy četníctva boli veľmi rozmanité. Vykonávali ochranu verejnej bezpečnosti, dohľad nad miestnou políciou, ako nástroj donútenia ho mohli využívať aj štátne orgány, ak občan odmietol rešpektovať ich nariadenia. Vo zvýšenej miere bolo četníctvo nápomocné aj súdnym orgánom. Na plnenie všetkých týchto úloh bolo četníctvo vybavené pomerne širokými právomocami vrátane použitia zbrane.

Časom prešlo četníctvo od pôvodne vojenskej organizácie postupne na systém vychádzajúci zo správneho zriadenia. Četníctvo však i naďalej podliehalo pri výkone služby politickým úradom a v konečnej inštancii ministerstvu vnútra, v ostatných záležitostiach podliehalo ministerstvu domobrany (resp. v Uhorsku ministerstvu honvédov).

vykonávať dohľad nad osobami prepustenými z väzenia, čím jej umožňoval citeľne zasahovať do osobných slobôd občanov.

³ V Rakúsku stáli na čele politickej správy tzv. zemskí šéfovia, ako štátna koľaj, samosprávu predstavovali v Čechách a na Morave zemskí miestodržiteľia a v Sliezsku zemská vláda. Každá zem bola rozdelená na politické okresy na čele s okresnými hajtmanmi, ktorí riadili četnícku bezpečnostnú službu a zabezpečovali výkon policajného práva. Ústredným úradom politickej správy bolo ministerstvo vnútra.

V Uhorsku vykonávali politickú správu samosprávne korporácie – municípiá, ktoré mali podobu stoličných municípií a mestských municípií, na čele ktorých stál hlavný župan. Mestské municípie ako sídliskovo integrované celky museli vykonávať aj funkcie obecnej samosprávy. Od nich treba odlišovať mestá s regulovaným magistrátom ako zvláštny druh obce priamo podriadený komitátu.

Pre objasnenie začiatkov bezpečnostnej správy na Slovensku je nutné poznamenať, že mu predchádzala organizačná úprava uhorského žandárstva, eliminovaná prichádzajúcim četníctvom z Čiech. Za zmienku stojí i fakt, že už za napoleonských vojen prišlo na naše územie francúzske četníctvo (gendarmerie), ktoré bolo súčasťou armády, a pokiaľ aj niekde pôsobilo dlhšie, doplňovali ho miestnym obyvateľstvom. Výraz „žandárstvo“ môže mať svoj pôvod pravdepodobne tu.

Žandárstvo v Uhorsku bolo ozbrojenou zložkou, slúžiacou na udržanie bezpečnosti a na ochranu verejného poriadku. Podobne ako četníctvo v Čechách bolo taktiež vojensky organizovaným strážnym zborom, konštituovaným cisárskym výnosom č. 8/1849 r. z. K určitým zmenám došlo v roku 1861, keď na žiadosť Uhorska boli pluky premenované na žandárske veliteľstvá a po línii bezpečnostnej služby boli podriadené politickým úradom. Ako už bolo uvedené, žandárstvo v Uhorsku bolo po rakúsko-uhorskom vyrovnaní rozpustené (brutálne zásahy proti slovenskému národnému hnutiu) a opätovne konštituované až zák. čl. 3/1881 r. z. ako vojensky organizovaný, ministerstvu vnútra a obrany podliehajúci zbor. V zmysle citovanej právnej normy sa vytvoril **Zbor maďarských žandárov** a územie Uhorska (vynímajúc Budapešť) bolo rozdelené na 6 rajónov, na čele so **žandárskymi veliteľstvami**. Slovensko bolo rozdelené na 2 rajóny, so sídlom v Košiciach a v Bratislave. Žandári okrem zabezpečovania verejného poriadku a potlačania kriminality kontrolovali napr. poľovnícke a rybárske lístky, prepravu dobytka, chytali pašerákov tabaku, boli vysielaní na stráženie obilia,... Žandári nepodliehali ani mýtu, ani fyzickým verejným prácam. Za dochytenie páchatel'a alebo za jeho sprievod pri eskorte býval žandár odmenený. Výška odmeny závisela od výšky trestu, vyneseneho nad osobou, ktorá bola ním vypátraná. Zaujímavosťou bolo, že uzatvárať manželstvá mohli žandári len s povolením ministra vnútra. a podľa zák. čl. 33/1884 r. z. nemali volebné právo.

Osobitné postavenie v systéme bezpečnostných zložiek mala **mestská municipiálna polícia** v Uhorsku. Bola zriadená vo všetkých mestách s municipiálnym právom a s regulovaným magistrátom (pozri poznámku pod čiarou č. 3). Vecné kompetencie tejto polície upravovali príslušné zákony a nariadenia – živnostenský, vodný, veterinárny zákon a pod. Mestská polícia mohla vydávať vlastné vyhlášky a nariadenia.⁴ Mestské policajné úrady, tzv. **mestské kapitanáty**, boli súčasťou mestskej samosprávy. Na ich čele stáli policajní kapitáni, ktorí boli zároveň aj členmi mestských magistrátov. **Policajný mestský kapitán** mal osobitné postavenie ako veliteľ aparátu polície. Mal vlastný úrad, bol členom mestskej rady a s právom hlasovania zasadal aj v mestskom valnom zhromaždení. Okrem bezpečnostnej agendy mal mestský kapitán na starosti aj iné úseky mestskej správnej agendy.⁵ Jeho prvoradou úlohou však bolo udržiavať pokoj, verejný poriadok, chrániť bezpečnosť osôb a majetku, ako aj vyhľadávať páchatel'ov trestných činov. Určité zmeny v postavení mestskej polície nastali prijatím zákona č. 272/1848 r. z., ktorý posilnil vplyv štátnych úradov nad miestnymi orgánmi správy

Zákonom č. 11/1918 Zb. o zriadení samostatného štátu československého (tzv. recepcná norma) sa prevzal existujúci právny poriadok a správny systém z rakúsko-uhorskej monarchie. Podobne ako ostatné zložky štátneho aparátu boli prevzaté zložky bezpečnostné – polícia, četníctvo (žandárstvo), pričom dovtedy samostatná obecná polícia bola zoštátnená (snaha štátnej moci získať vplyv v municípiách).

⁴ Vyhlášky a nariadenia mestskej polície boli záväzné len vtedy, keď boli dané obyvateľstvu na vedomie verejným spôsobom, t. j. vyvesením na verejne prístupnom mieste, či ústnym vyhlásením.

⁵ Mestský kapitán sa vyjadroval k žiadosti o stavebné povolenie, hlásil výskyt nákazlivých chorôb, riešil sťažnosti na neoprávnené vyberanie dlažobného mýta, vydával potvrdenie o kontrole kvality mlieka a pod.

Zákonem č. 2/1918 Zb. sa zriadilo 12 najvyšších správnych úradov, čím sa vytvorila platforma pre vznik ministerstiev (podľa vzoru rakúskych úradov tohto druhu). Medzi nimi bolo aj ministerstvo vnútra ako najvyššia inštancia politickej správy. Jeho organizačné a personálne členenie nadväzovalo na Prezídium miestodržiteľstva v Prahe.⁶ Organizačná štruktúra ministerstva sa časom zmenila.

Utváranie štátneho aparátu v Čechách (vrátane bezpečnostného) na rozdiel od Slovenska uľahčil cisár svojím manifestom, ktorým uvoľnil právne i fakticky rakúskych štátnych zamestnancov spod služobnej prísahy. Legalizoval tak decentralizáciu správy do jednotlivých správnych jednotiek za iniciatívy národnej politickej reprezentácie. Na Slovensku zostal výkon administratívy v rukách Maďarov, čo českej reprezentácii nevyhovovalo z hľadiska presadzovania svojich politických a hospodárskych záujmov. Podriadenie správneho a súdneho aparátu bývalého Uhorska ústredným československým orgánom mal zrealizovať nový regionálny vládny orgán – Ministerstvo s plnou mocou pre správu Slovenska. K jeho zriadeniu došlo zákonom č. 64/1918 Zb. o mimoriadnych prechodných ustanoveniach na Slovensku. Okrem uvedených úloh malo ministerstvo konať všetko pre udržanie poriadku, konsolidovanie pomerov a zabezpečenie riadneho štátneho života (disponovalo tak právomocami, ktoré ináč patrili bezpečnostným zložkám). Prijatím Ústavy z roku 1920 stratilo Ministerstvo s plnou mocou pre správu Slovenska zákonný podklad na svoju existenciu, avšak fungovalo až do roku 1927.

Kontinuálne prevzatie bezpečnostných zložiek z monarchie (samozrejme s určitými personálnymi úpravami) sa prejavilo na úseku policajnej i četníckej správy. Prevzali sa policajné riaditeľstvá s príslušnou právnou úpravou, ktorá vymedzovala ich úlohy len rámcovito⁷. **Policajné riaditeľstvá** boli organizované monokraticky (na čele bol policajný riaditeľ), pričom policajné riaditeľstvá s väčším územným rozsahom sa delili na **policajné komisariáty**, (na čele s policajným komisárom). K postupnému zriaďovaniu štátnych policajných úradov v ČSR došlo zákonom č. 165/1920 Zb., ktorý vymedzoval ich úlohy globálne, (zabezpečovanie starostlivosti o verejnú bezpečnosť, vnútorný poriadok, o bezpečnosť osôb a majetku, udržiavanie verejného poriadku a evidencie obyvateľstva a cudzincov). Konkrétne úlohy boli taxatívne vymedzené vo vyhláske o zriadení jednotlivých úradov. **Štátne policajné úrady** vznikali podľa naliehavosti a finančných možností štátnej správy. V Čechách popri Policajnom riaditeľstve v Prahe vzniklo 28 policajných riaditeľstiev. Na Slovensku sa vytvorili 2 policajné riaditeľstvá (Bratislava, Košice) a 6 policajných komisariátov (Komárno, Rimavská Sobota, Rožňava, Lučenec, Prešov, Parkáň), ktoré vykonávali štátno-bezpečnostnú spravodajskú službu. Aj keď organizácia štátnych policajných úradov bola konštruovaná podľa nových noriem, systém ich podriadenosti vyšším úradom zostal z monarchie. Policajný riaditeľ bol menovaný ministrom vnútra a priamo pridelený zemskému prezidentovi.

Československá republika prevzala z monarchie aj organizačnú štruktúru výkonnej zložky polície, avšak zákonom č. 230/1922 Zb. o zriadení zboru stráže bezpečnosti boli novo upravené pomery tejto výkonnej zložky. Výkonné policajné orgány sa delili na **zbor uniformovanej a neuniformovanej stráže bezpečnosti**, ktorého členovia boli začlenení v kategórii úradníci, gážisti a obvodní inšpektori.⁸

⁶ Prezidiu patrila osobná agenda ministra, personálne veci a niektoré otázky bezpečnostnej služby. Organizačne sa členilo na odbory a oddelenia. Do I. odboru patrili otázky ústavné, zákonodarné, organizačné, záležitosti NZ a medzinárodné zmluvy. Do II. odboru patrilo sčítanie obyvateľstva, veci matričné a konzultárne, do III. odboru boli zahrnuté veci vojenské a četnícke, IV. odbor spracúval veci jazykové, samosprávne a finančné.

⁷ Výnos ministra vnútra z r. 1851 a zák. čl. XXI/1881 stanovovali úlohy policajných riaditeľstiev len rámcovito, „pozorování, předcházení a vyjevování způsobem zákonným bedlivost na pokoj, pořádek a na bezpečnost.“

⁸ Úradníci vykonávali dozornú a kontrolnú službu, gážisti strážili a eskortovali väzňov, vykonávali hliadky na uliciach a všetky úkony bezpečnostnej služby a obvodní inšpektori boli veliteľmi strážnic a hliadok.

Ako už bolo uvedené, prevzatie súčastí bývalého štátneho aparátu sa dotýkalo aj četníctva. Dekrétom Národného výboru z 31. októbra 1918 bol zriadený **Úrad generálneho veliteľstva četníctva** (veliteľom bol menovaný gen. Václav Řezáč). Jeho právomoci boli takmer rovnaké ako podľa zákona č. 1/1895 r. z. o četníctve, poskytované generálnemu inšpektorovi četníctva v monarchii. Výnosom ministra vnútra č. 670 z 27. 11. 1918 a neskôr zákonom č. 299/1920 Zb. o četníctve bolo četníctvo podriadené ministerstvu vnútra. Riadením četníctva bolo poverené 13. oddelenie ministerstva vnútra. Rovnako Generálne veliteľstvo četníctva bolo začlenené k tomuto ministerstvu.

Filozofia zákona č. 299/1920 Zb. o četníctve vychádzala zo snahy nemeniť to, čo sa osvedčilo, avšak do úvahy brať novú spoločensko-politickú situáciu. V zásade možno konštatovať, že aj po vzniku ČSR zostali v platnosti služobné predpisy a inštrukcie platné v monarchii, ktoré boli v prípade potreby prispôsobované novým pomerom. Kontinuita je zrejme aj v činnosti tejto bezpečnostnej zložky.

V činnosti četníctva v prvej ČSR zaznamenávame určitú dvojkoľajnosť. Vo veciach vojenských a disciplinárnych bolo četníctvo podriadené vrchnému vojenskému veliteľovi, v otázkach služobných ministrovi vnútra. Táto dvojité podriadenosť bola evidentná na úrovni okresov. Jednotlivé **četnícke stanice** podávali hlásenie svojmu riadiacemu orgánu – **zemskému četníckemu veliteľstvu** a prostredníctvom prezídia zemského četníckeho veliteľstva okresnému úradu. Okresný hajtmán mohol cez prezídium ZČV zasahovať do služby četníkov. Povinnosťou **okresného četníckeho veliteľa** bolo vedieť o všetkých dôležitých udalostiach v okrese a zároveň zabezpečovať, aby stanice, prípadne expozitúry v okrese vykonali písomné i ústne služobné príkazy prednostu okresného úradu či jeho zástupcu.

Zatiaľ čo četnícky aparát na území Čiech a Moravy bol prevzatý takmer v pôvodnom personálnom zložení, jeho recipovanie na Slovensku bolo problematickejšie. Na Slovensku mal aj po októbri 1918 silné pozície maďarský mocenský aparát, o ktorého elimináciu sa usilovala československá vláda. Pretože armáda nebola v tom čase k dispozícii ústrednej pražskej vláde v dostatočnom počte, bolo na tento účel použité utvárajúce sa četníctvo, ktorého početné stavy sa zvýšili úmerne danej situácii.

Štrukturálne, organizačne a právne zabezpečené četníctvo vykonávalo svoju službu v nezmenenej podobe do obdobia nástupu fašizačných tendencií v Európe. Následný vývoj situácie v nemeckom a maďarskom pohraničí prinútil četnícku správu reagovať na tieto zmeny urýchlenu modernizáciou prostriedkov i organizácie četníckej služby. Dňa 31. augusta 1933 boli výnosom ministra vnútra č. 51 127 – 13, zriadené **četnícke pohotovostné oddiely** – ako špeciálne jednotky rozmiestnené najmä v mestách s výrazne prevládajúcim počtom nemeckého obyvateľstva. Ich úlohou bola podpora služobnej činnosti četníckych staníc v prikázanom obvode. Po zriadení **Stráže obrany štátu** v septembri 1936 (za účelom ochrany hraníc proti nepriateľským vpádom) boli četnícke pohotovostné oddiely začlenené do jej štruktúry ako samostatný celok.

Zákon č. 11/1918 Zb. o zriadení samostatného československého štátu, nazývaný tiež recepcná norma, zakotvil v článku 3 podriadenie všetkých samosprávnych, štátnych a župných úradov, štátnych, krajinských, okresných a obecných ústavov Národnému výboru s tým, že „zatiaľ“ úradujú a konajú podľa dovtedy platných zákonov a nariadení. Podľa tohto ustanovenia sa prakticky ponechal v činnosti v modifikovanej podobe starý, dlhý čas budovaný byrokratický štátny aparát, vrátane ozbrojených zložiek, ktorý fungoval za trvania rakúsko-uhorskej monarchie. Podriadenie tohto aparátu Národnému výboru znamenalo v skutočnosti jeho napojenie na starú štátnu organizáciu Rakúsko-Uhorska. Táto skutočnosť poukazuje okrem iného na kontinuitu vo vývoji štátu a práva na našom území v danom období.

Literatúra

- HOETZEL, J. *Československé právo správní*. Praha : Orbis, 1934.
- KAČÍK, E. a kol. *Dejiny polície vo vývoji štátu a práva na území Slovenskej a Českej republiky*. Bratislava : Akadémia PZ, 1993.
- MALÝ, K., SIVÁK, F. *Dejiny štátu a práva v Česko – Slovensku*. Bratislava : Obzor, 1992.
- MACEK, P., UHLÍŘ L. *Dějiny policie a četnictva. I.*, Praha : Themis, 1997. ISBN 80-85821-52-4.
- MACEK, P., UHLÍŘ L. *Dějiny policie a četnictva II.*, Praha : Police history, 1999. ISBN 80-902670-0-9.
- SCHELLE, K. *Vývoj správy v předválečném Československu. I. část (1918 – 1927)*. Brno : Masarykova Univerzita, 1991.
- cisárské nariadenie č. 272/1849 r. z. o četníctve
- cisársky výnos č. 8/1849 r. z. o žandárstve
- nariadenie vlády č. 166/1852 r. z. o policajných riaditeľstvách
- zákon č. 19/1876 r. z. o četníctve
- zákon č. 1/1895 r. z. o četníctve
- zákon č. 11/1918 Zb. o zriadení samostatného československého štátu
- zákon č. 2/1918 Zb. o zriadení najvyšších správnych úradov
- zákon č. 64/1918 Zb. o mimoriadnych prechodných ustanoveniach na Slovensku
- zákon č. 165/1920 Zb. o zriadení štátnych policajných úradov
- zákon č. 230/1922 Zb. o zriadení zboru stráže bezpečnosti
- zákon č. 299/1920 Zb. o četníctve

Key words: continuity, security bodies, police, gendarmerie, police directorates, police commissariats, municipal police, public-security service, state-security service, political administration authorities

Summary

Author deals with historical and legal aspects of constitution of security bodies – police, gendarmerie in the Austrian-Hungarian Monarchy in the second half of 19th century and in the period of constitution of the first Czechoslovak Republic. Issuing from legal regulations of the period, she analyses an organisation structure and a field of action of the bodies, as well as their relationship to political administration authorities. She shows a special position of the municipal police in the system of security bodies in the Hungarian Lands. She stresses the importance of Act No 11/1918 Coll. on constitution of independent Czechoslovak state in reception of legal order and administrative organisation from the Austrian-Hungarian Monarchy (including security authorities and their executive units) and at the same time she points out continuity in development of state and law at our territory in the given period.

JUDr. Lýdia Zemandlová, CSc.
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
Katedra verejnoprávných disciplín
e-mail: lydia.zemandlova@minv.sk

Recenzent: JUDr. František Vavera, Ph.D.